नेपाल राष्ट्र बैंक
केन्द्रीय कार्यालय
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग

इ.प्रा.परिपत्र संख्या:- ५७० मिति :- २०६८/११/१

नेपाल राष्ट्र बैंक, बैकिङ्ग कार्यालय लगायत अन्य कार्यालय र इजाजतपत्रप्राप्त “क” बर्गका बैकहरू ।

विषय :- सुन आयात तथा बिक्री वितरण कार्यविधि, २०६८ मा संशोधन गरिएको सम्बन्धमा ।

महाशय,

सुन आयात तथा बिक्री व्यवस्था सम्बन्धमा यस विभागबाट मिति २०६८/१/५ मा जारी गरिएको इ.प्रा.परिपत्र संख्या ५५७ बाट लागू गरिएको “सुन आयात तथा बिक्री वितरण कार्यविधि, २०६८” को परिच्छेद २ को दफा ४ मा भएको “आयात गर्न सकिने सुनको दैनिक परिमाणलाई १५ किलोग्राम कायम गरिएको छ” भन्ने व्यवस्था पछि “आयात गर्न सकिने सुनको दैनिक परिमाणलाई २०६९ आषाढ मसान्तसम्मको लागि २० किलोग्राम कायम गर्ने” गरि कार्यविधिमा थप गरिएको हुदा सोही बमोजिम गर्नु गराउनु हुन विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९ को दफा १२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो परिपत्र जारी गरिएको छ ।

भवदीय,

(लिलाप्रकाश सिटौला)
कार्यकारी निर्देशक

बोधार्थ:

१. श्री गभर्नरको कार्यालय ।
२. श्री डेपुटी गभर्नरको कार्यालय ।
३. श्री नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, आ.का.वि.तथा.नि.वि.महाशाखा, सिंहदरवार, काठमाण्डौ ।
४. श्री नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, भन्सार विभाग, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौं ।
५. श्री नेपाल सरकार, वाणिज्य मन्त्रालय, निर्यात प्रवर्द्धन तथा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार शाखा, सिंहदरबार, काठमाण्डौं ।
६ श्री बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग ।
७. श्री बैंक सुपरिवेक्षण विभाग ।
८. श्री आन्तरिक लेखा परीक्षण विभाग ।
९. श्री सूचना प्रविधि विभाग :- यस विभागको वेभ साइटमा राखिदिनु हुन ।
१०. श्री नेपाल बैंकर्स संघ, हेरिटेज प्लाजा, काठमाण्डौ ।
११. श्री नेपाल सुन चाँदी व्यवसायी संघ, क्षेत्रपाटी, काठमाण्डौं ।
१२. श्री नेपाल रत्न तथा आभूषण संघ, गणबहाल, काठमाण्डौं ।
१३. श्री नेपाल सुन चाँदी कला व्यवसायी संघ, डिल्लीबजार, काठमाण्डौं ।
१४. श्री नेपाल हस्तकला महासंघ, थापाथली, काठमाण्डौं ।

सुन आयात तथा बिक्री वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०६८

प्रस्तावना

विगतमा सुनको अध्यधिक आयातले मुलुकको शोधनान्तर स्थितिमा प्रतिकुल प्रभाव पर्न गएको अवस्थालाई मध्यनजर गरी सुनको अधिक आयातलाई व्यवस्थित गर्न नियन्त्रणात्मक उपायहरूको अवलम्बन गरिएको थियो । यसरी कार्यान्वयनमा आएको नियन्त्रणात्मक नीतिको कारण मुलुकको विदेशी विनिमय संचितिमा सकारात्मक प्रभाव पर्दै गएको अवस्था र नेपालजस्तो न्युन आय भएको मुलुकले विलासिताको वस्तु मानिने सुनको अनियन्त्रित आयातलाई थेग्न नसक्ने अवस्था समेतलाई मध्यनजर गरी देशको परम्परा, संस्कृति अनुरुप आन्तरिक उपभोगका लागि आवश्यक पर्ने सुन आयातका लागि एउटा निश्चित कार्यविधि निर्धारण गर्नु आवश्यक देखिएकोले यो कार्यविधि तर्जुमा गरिएको छ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यो कार्यविधिको नाम "सुन आयात तथा बिक्री वितरण कार्यविधि, २०६८" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि राष्ट्र बैंकले परिपत्र जारी गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) "राष्ट्र बैंक" भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल राष्ट्र बैंक सम्झनु पर्छ ।

(ख) ''बैंक'' भन्नाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ४७ को उपदफा (१) बमोजिम वित्तीय कारोवार गर्न नेपाल राष्ट्र बैंकबाट स्वीकृत प्राप्त "क" वर्गका संगठित संस्था सम्झनु पर्छ ।

(घ) "विभाग" भन्नाले राष्ट्र बैंकको विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद - २

आयात सम्बन्धी व्यवस्था

३. **बैंकहरूले मात्र आयात गर्न सक्नेः-** नेपाल बैंकर्स संघको सिफारिशमा "क" वर्गका बैंकहरूले मात्र सुनको आयात गर्न सक्नेछन् ।

४. **राष्ट्र बैंकले परिमाण तोक्न सक्नेः-** नेपाल राष्ट्र बैंकले समय समयमा तोकि दिएको परिमाण र प्रकृया बमोजिम मात्र सुन आयात हुने व्यवस्था नेपाल बैंकर्स संघले मिलाउनु पर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि आयात गर्न सकिने सुनको दैनिक परिमाण हाललाई १५ (पन्ध्र) किलोग्राम कायम गरिएको छ । साथै, आयात गर्न सकिने सुनको दैनिक परिमाणलाई २०६९ आषाढ मसान्तसम्मको लागि २० किलोग्राम कायम गरिएको छ ।

५. ***मार्कअपको अधिकतम सीमाः-*** *बैंकहरूले सुनको बिक्री मूल्य कायम गर्दा आयात गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा पुर्याउँदा लाग्ने प्रत्यक्ष लागतमा अधिकतम १ (एक) प्रतिशतभन्दा बढी हुने गरी मार्कअप गर्न पाइने छैन ।*

क्रमशः

६. **सिफारिश प्राप्त परिमाणको सुन अन्य बैंकमार्फत आयात गरेर समेत बिक्री वितरण गर्न सकिनेः-** तोकिएको परिमाणको सीमाभित्र रही आयात गर्न सिफारिस प्राप्त बैंकहरूले आपसमा सहमति गरी आफूलाई प्राप्त सीमाको सुन अर्को बैंकमार्फत समेत आयात गरी बिक्री वितरण गर्न सक्नेछन् । *यसरी एउटा बैंकमार्फत आयात भएको सुन अन्य बैंकले बिक्री वितरण गर्दा आयात गर्ने बैंकले माथि दफा ५ बमोजिम गर्न पाउने मार्कअपको सीमाभन्दा बढी हुने गरी मूल्य कायम गर्न पाइने छैन ।*

७. **सुन आयातको विधिः-** सुन आयात प्रतीतपत्र वा Stand By प्रतीतपत्र वा बैंक ग्यारेण्टी वा ड्राफ्ट/टि.टि. को माध्यमबाट गर्न सकिनेछ । यसरी ड्राफ्ट/टि.टि.को माध्यमबाट गर्दा आयात गर्दा विभागद्वारा जारी भएको इ.प्रा.परिपत्र संख्या ३८५ (सोमा भएका संशोधन समेत) बमोजिमको अमेरिकी डलर २५,०००।- को सीमा लागू हुने छैन ।

८. **दैनिक निर्धारित सीमाको परिमाणमा नबढ्ने गरी आयात गर्न सकिनेः-** मूल्यको दृष्ट्रिकोणले मितव्ययी तथा लाभदायी हुने भएमा दैनिक निर्धारित सीमाको परिमाणमा नबढ्ने गरी आवश्यकता अनुरुपको मितव्ययी परिमाण (Economic Size) मा एकमुष्टरूपमा समेत सुन आयात गर्न सकिनेछ । *तर यस्तो एकमुष्टरूपमा आयात गर्दा आगामी दिनको लागि अग्रिमरूपमा भने आयात गर्न पाइने छैन ।*

९. **सिफारिश गर्दा अद्यावधिक सिफारिश परिमाण समेत खुलाउनु पर्नेः-** नेपाल बैंकर्स संघले सुन आयातको सिफारिश गर्दा प्रत्येक पटकको सिफारिश पत्रमा अघिल्लो पटक सिफारिश गर्दाको परिमाण तथा सिफारिश भए पछिको कूल परिमाण र कुन मितिसम्मको लागि सिफारिश भएको हो, सो समेत खुलाई सिफारिश गर्नु पर्नेछ र यस्तो प्रत्येक सिफारिशको जानकारी राष्ट्र बैंकलाई दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ३
बैंकले व्यवसायीलाई बिक्री वितरण गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था

१०. **आयात गरिएको सुन तोकिएको क्षेत्रमा बिक्री हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेः-** आयातको लागि तोकिएको परिमाण मुलुकभरको लागि भएकोले सम्बन्धित क्षेत्रमा हाल हुने गरेको खपत अनुपातलाई आधार मानी आयातीत सुन क्षेत्रगत रुपमा देहाय बमोजिम निर्धारित सीमा सम्बन्धित क्षेत्रमै बिक्री हुने गरी आयात तथा बिक्री वितरण गर्ने व्यवस्था नेपाल बैंकर्स संघले मिलाउनु पर्नेछ ।

क्षेत्र	बिक्री/वितरण गर्नु पर्ने परिमाण (प्रतिशतमा)
बागमती अञ्चल	६० (साठी)
बागमती अञ्चल बाहेकका अन्य अञ्चलहरू	४० (चालीस)

क्षेत्रगतरुपमा तोकिएको सीमा सम्बन्धित क्षेत्रमा ७ दिनभित्रसम्म पनि माग/बिक्री नभएमा अन्य क्षेत्रमा (हस्तकला व्यवसायीलाई समेत) पनि बिक्री गर्न सकिनेछ ।

क्रमशः

११. ***मुख्य शहरहरूमा बिक्री वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेः-*** *बागमती अञ्चल बाहेकक अन्य अञ्चलहरूमा धनगढी, नेपालगञ्ज, सिद्धार्थनगर, पोखरा, बीरगंज, जनकपुर, विराटनगर र भद्रपुर क्षेत्रबाट अनिवार्यरुपमा र आवश्यकता अनुरुप औचित्यका आधारमा अन्य व्यापारिक केन्द्र तथा शहरहरूबाट समेत बिक्री वितरण हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।*

१२. ***व्यवसायीलाई मात्र बिक्री गर्नु पर्नेः-*** *बैंकले आयात गरेको सुन नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायमा दर्ता भै स्थायी लेखा नम्बर प्राप्त गरेका तथा व्यवसायीहरूको आधिकारिक संघ/संगठनमा आबद्ध सुनको कारोवार गर्न अनुमति प्राप्त गरेका व्यवसायीलाई मात्र बिक्री गर्नु पर्नेछ । यसरी व्यवसायीहरूलाई सुन बिक्री गर्दा निजहरूबाट अघिल्लो आ.व.को कर दायित्व फरफारक गरेको वा आय विवरण बुझाएको प्रमाण समेत अनिवार्यरुपमा लिनु पर्नेछ ।*

१३. **सुन बिक्रीको अधिकतम परिमाणः-** सुन बिक्री गर्दा प्रति व्यवसायी *बढीमा १ (एक) किलोग्रामको* सीमाभित्र रही आवेदनको क्रमानुसार बिक्री गर्नु पर्नेछ ।

१४. **क्रमिकरुपमा सुन उपलब्ध गराउनु पर्नेः-** बैंकले सुन खरीदका लागि आवेदन दिने व्यवसायीलाई क्रमैसँग बिक्री गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । अर्थात, आवेदन दिने अघिल्लो क्रममा रहेका व्यवसायीलाई पहिले बिक्री नगरी तल्लो क्रममा रहेका व्यवसायीलाई बिक्री गर्न पाइने छैन ।

१५. **संयुक्तरुपमा बिक्री गर्न सकिनेः-** तोकिएको सीमाभित्र रही बैंकले उपलब्ध गराउन सक्ने अधिकतम परिमाणको सुन एकभन्दा बढी व्यवसायीको नाममा समेत संयुक्तरुपमा बिक्री गर्न सकिनेछ ।

१६. ***बैंकबाट खरीद गरिएको सुन पुनः बिक्री गर्न सकिनेः-*** *व्यवसायीले खरीद गरेको सुन व्यवसायीको संघ/संगठन आदिमा आबद्ध भई प्यानमा दर्ता भएका गरगहना, आभूषण, कलात्मक वस्तु लगायतका सामान बनाउने सुन चाँदी वा हस्तकला व्यवसायीलाई समेत बिक्री गर्न सकिनेछ ।*

१७. ***निवेदनमा प्रतिबद्धता खुलाउनु पर्नेः-*** *व्यवसायीले सुन खरिदको लागि पेश गर्ने आवेदनमा सोही दिन सुन खरिदको लागि अर्को बैंकमा आवेदन नगरेको र यस व्यवस्थाको प्रतिकुल हुने गरी सुन खरिद बिक्री कारोवार नगरेको र नगर्ने व्यहोरा सहितको प्रतिबद्धता गरेको हुनु पर्नेछ ।*

परिच्छेद - ४
निर्यातकर्ता व्यवसायीलाई बिक्री वितरण सम्बन्धी विशेष व्यवस्था

१८. ***निर्यातकर्ता व्यवसायीलाई विशेष व्यवस्थाः-*** *निर्यात व्यवसायीलाई सुनको वा सुन मिश्रित गरगहना/कलात्मक बस्तु आदि बनाई पैठारी गर्ने प्रयोजनको लागि आवश्यक पर्ने सुनको लागि यस कार्यविधिको परिच्छेद २ दफा को दफा ४ र परिच्छेद ३ को दफा १३ बमोजिमको सीमा लागू हुने छैन । सुनको वा सुन मिश्रित गरगहना/कलात्मक वस्तु आदि विदेश निर्यात गरेको निकासी प्रमाणपत्र वा निकासी आदेश पुष्टि हुने अग्रिम भुक्तानी वा प्रतीतपत्र वा खरीद आदेश आदि पेश गरेको आधारमा नेपाल हस्तकला महासंघको सिफारिसमा हस्तकला व्यवसायीको माग बमोजिम बैंकहरूले आवश्यक*

क्रमशः

सुनको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । सम्बन्धित बैंकले सोको व्यहोरा खोली प्रमाणसहित नेपाल बैंकर्स संघमा निवेदन गरेमा नेपाल बैंकर्स संघले दैनिक कोटामा प्रभाव नपर्ने गरी सम्बन्धित बैंकको कोटामा थप हुने गरी वा कुल परिमाणमा थप हुने गरी थप परिमाणको सिफारिस उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

१९. ***निर्यात भएको पुष्टि हुने कागजातको आधारमा बिक्री वितरण गर्नु पर्ने:-*** *निर्यातकर्ताले सुन वा सुन समेत प्रयोग गरी उत्पादन गरेको वस्तुमा प्रयुक्त सुनको परिमाण र निर्यात गरेको पुष्टी हुने कागजातको आधारमा उत्पादित वस्तुमा प्रयुक्त सुनको परिमाणमा जर्तिबापत १० (दश) प्रतिशतसम्मले हुने परिमाण थप गरी सुन बिक्री गर्न सकिनेछ । यसरी सुन बिक्री गर्दा खण्डित परिमाण आएमा न्यूनतम १ (एक) किलोग्रामको परिमाणमा बिक्री गर्न सकिनेछ ।*

२०. ***अग्रिम बिक्री गर्न सकिने:-*** *वस्तु निर्यात गरी नसकेको तर निर्यात भएको पुष्टि हुने कागजात पछि पेश गर्नु पर्ने शर्तमा निर्यातको लागि अग्रिम भुक्तानी वा प्रतीतपत्र वा खरीद आदेश लगायतका निर्यात आदेश पुष्टि हुने कागजातका आधारमा समेत अग्रिम रुपमा सुन बिक्री गर्न सकिने छ । यसरी अग्रिम रुपमा सुन खरिद गर्ने व्यवसायीले निर्धारित अवधिभित्र निर्यात गरेको प्रमाण पेश नगरेसम्म थप सुन खरीद प्रकृयामा सामेल हुन पाइने छैन ।*

२१. ***सुन बिक्री गर्दा अबलम्बन गर्नु पर्ने विधि:-*** *सुन बिक्री गर्दा यस कार्यविधिको परिच्छेद-३ को दफा १५ र १७ मा उल्लेख भएको व्यवस्थाको अबलम्बन गर्नु पर्नेछ ।*

२२. ***थप परिमाणमा सुन आयात गर्न सकिने:-*** *निर्यात सम्बन्धी प्रचलित माध्यमबाट ठूलो परिमाण (High Volume) को निर्यात आदेश प्राप्त भएको कारणले निर्यात व्यवसायीलाई बढी सुन आवश्यक परेमा त्यस्तो व्यहोरा पुष्टि हुने कागजात सहित सम्बन्धित बैंक मार्फत अनुरोध प्राप्त भएमा निर्यात प्रयोजनको लागि सोही बैंक मार्फत थप परिमाणमा सुन आयात गर्न स्वीकृति प्रदान गर्न सकिनेछ ।*

परिच्छेद - ५
अभिलेख तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था

२३. **अभिलेख राख्नु पर्ने:-** बैंकहरूले आयात गरेको सुनको लागत मूल्य र बिक्री मूल्य स्पष्ट देखिने गरी अभिलेख तयार गरी राख्नु पर्नेछ ।

२४. **विवरण बुझाउनु पर्ने:-** *बैंकबाट सुन खरीद गर्ने व्यवसायीले आफूले बिक्री/उपयोग गरेको सुनको संलग्न अनूसूची २ बमोजिमको ढाँचामा प्रत्येक महिना वितेको ७ (सात) दिनभित्र सम्बन्धित बैंकमा मासिक विवरण बुझाउनु पर्नेछ । बैंकहरूले आफूले आयात गरी बिक्री गरेको विवरण अनूसूची १ बमोजिमको ढाँचामा व्यवसायीले पेश गरेको विवरण समेत संलग्न राखी प्रत्येक महिना वितेको १५ (पन्ध्र) दिनभित्र विभागमा मासिक विवरण बुझाउनु पर्नेछ । यसरी तोकिएको विवरण बुझाउनु पर्ने*

क्रमशः

कर्तव्य भएका बैंक तथा व्यवसायीले उक्त विवरण नबुझाएसम्म थप आयात तथा खरीद गर्ने क्रममा समावेश हुन पाउने छैनन् ।

परिच्छेद - ६
विविध व्यवस्था

२५. **अनुगमन संयन्त्रको गठन गरिनेः-** सुनको आयात, बिक्री वितरण एवं आपूर्तिका सम्बन्धमा अनुगमन एवं समीक्षा गर्न वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयका निर्यात प्रवर्द्धन, व्यापार सहजीकरण तथा पारवहन महाशाखा हेर्ने सहसचिवको संयोजकत्वमा राष्ट्र बैंकका वरिष्ठ अधिकृत सदस्य रहेको एक अनुगमन संयन्त्र गठन गरिनेछ ।

२६. **संशोधन तथा परिमार्जन गर्न सकिनेः-** सुन आयात तथा बिक्री वितरण सम्बन्धी कारोबार बारे प्रत्येक महिना अनुगमन संयन्त्रमा छलफल तथा समीक्षा गरी आवश्यकता अनुरुप आयात बिक्री वितरण तथा कार्यान्वयन प्रकृयाहरूमा संशोधन तथा परिमार्जन गर्न सकिनेछ ।

२७. **वाधा अड्काउ फुकाउने** : यस कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अडकाउ आइपरेमा त्यस्तो वाधा अड्काउ अनुगमन संयन्त्रको सिफारिशमा राष्ट्र बैंकले फुकाउन सक्नेछ ।

अनुसूची १

..............बैंक लिमिटेड

....

सुन आयात तथा बिक्रीको मासिक विवरण

अवधिः- ....देखि ....सम्म

मिति :-.................................

<table>
<tr><th colspan="4">आयात गरेको</th><th colspan="6">बिक्री गरेको</th></tr>
<tr><th rowspan="2">मिति</th><th rowspan="2">परिमाण</th><th colspan="2">रकम</th><th rowspan="2">मिति</th><th rowspan="2">व्यवसायीको नाम</th><th rowspan="2">आवद्ध व्यवसायी संघ</th><th rowspan="2">प्यान नं.</th><th rowspan="2">परिमाण</th><th rowspan="2">रकम रु.</th></tr>
<tr><th>वि.मु.मा</th><th>ने.रु.मा</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विवरण प्रमाणित गर्नेको,

(दस्तखत)
नामः-
पदः-
बैंकको छापः-

अनुसूची २

मिति :-...............................

..............(सम्बन्धित सुन चाँदी व्यवसायीको नाम)

..........................(ठेगाना)

श्री ....बैंक लिमिटेड
.......................।

महाशय,

सुन आयात तथा बिक्री वितरण कार्यविधि, २०६८ मा भएको व्यवस्था अनुसार हामीले त्यस बैंकबाट खरीद गरी बिक्री गरेको सुनको विवरण यसैसाथ पेश गरेका छौं ।

खरीद गरेको		**बिक्री गरेको**			
मिति	परिमाण	मिति	व्यक्ति/संस्थाको नाम, ठेगाना, प्यान नम्बर	परिमाण	रकम रु.
जम्मा			जम्मा		

विवरण प्रमाणित गर्नेको,

(दस्तखत)
नामः-
व्यवसायीको प्यान नंः
छापः